

Скорашње једнострано проглашење независности Косова је вратило сећања. Јавно сам се противио нападу НАТО-а на Србију – који је спроведен у име заштите Косоваца од српских грозота – марта 1999. У то време, био сам члан опозиционе предње клупе у Дому лордова. Тадашњи лидер конзервативаца, Вилијам Хаг, ме је одмах отерао у задње клупе. Тиме је завршена моја (мала) политичка каријера. Од тада сам се питао да ли сам био у праву или не.

Из два разлога сам се противио војној интервенцији. Прво, тврдио сам да иако ће можда учинити добро локалном становништву, оштетиће правила међународних односа како су тада схваћена. Повеља УН-а је створена да спречи употребу силе преко националних граница осим за самоодбрану и спровођење мера наређених од Савета безбедности. Људска права, демократија, и самоодлучност не представљају прихватљиви правни основ за вођење рата.

Друго, тврдио сам да иако постоје прилике када је, без обзира на међународно право, злоупотреба људских права толико жестока да се осећа морална обавеза за деловањем, Косово није било такав случај. Сматрао сам да је „предстојећа хуманитарна несрећа“, коју је интервенција наизглед тежила да спречи, у великој мери била измишљотина. Даље сам тврдио да нису искоришћена сва не-војна средства за решавање хуманитарног питања на Косову, и да су неуспешни преговори са Србијом у Рамбујеу у фебруару и марту 1999. били, по речима Хенрија Кисинџера, „просто изговор за почетак бомбардовања“.

Овакво гледиште је доказано и у извештају о кршењу људских права на Косову Организације за сарадњу и безбедност у Европи (ОЕБС), штампаном децембра 1999. Извештај је показао да је ниво насиља приметно опао од када су посматрачи ОЕБС-а постављени на Косову после договора између Холбрука и Милошевића 23. септембра, 1998; и опште и систематично кршење људских права је почело тек пошто су посматрачи повучени 20. марта, 1999, због припрема бомбардовања.

Између марта и јуна 1999. – период НАТО бомбардовања – број смрти и протеривања на Косову је порастао. „Хуманитарна несрећа“ је у ствари убрзана самим ратом. Упркос томе, термин „геноцид“, слободно изговоран о стране западних интервенциониста, је био гротескно неприкладан у било које време.

Без сумње, ваздушни напади НАТО-а и администрација Косова као протектората је побољшала политичку ситуацију албанских Косоваца. Без НАТО интервенције, они би вероватно остали грађани другог реда унутар Србије.

Против овога мора се поменути погоршање економске ситуације за све Косовце, Албанце и Србе (незапосленост 44%), распрострањен криминал, и чињеница да је под управом НАТО-а, Косово етнички очишћено од половине своје српске мањине. Косово до данас остаје политички пакао. Две хиљаде званичника ЕУ-а воде земљу, и 16.000 НАТО трупа одржава безбедност. Његову „независност“ одбија Србија, не признаје Савет безбедности, и њој се противе Русија, Кина, и многе мултинационалне државе Европе и Азије, које се плаше постављања преседана за њихово распарчавање. Заиста, руски министар спољних послова Сергеј Лавров је брзо за сметње у Тибету окривио проглашење независности Косова.

Српска побуна и де фацто подела Косова остају могући, и тек треба да се суочимо са дестабилишућим ефектима захтева за независност Косова на друге подељене балканске државе као што су Босна и Македонија. Али равнотежа је још гора по питању међународних односа. Косово је било мамац за Ирак, док се доктрина хуманитарне интервенције претопила у доктрину „превентивног рата“ Џорџа Буша, по којој је САД имала право да нападне било коју државу за коју је оценила да представља претњу националној безбедности. Као што је тадашњи генерални секретар УН-а Кофи Анан исправно тврдио, то је отворило врата пролиферацији једностраном, бесправном коришћењу силе.

Једна од штетних последица Бушове доктрине је да се она ослобађа потребе за јавним доказивањем агресивне намере. Инвазија Ирака је оправдана истим коришћењем лажних доказа што је представљено и на Косову.

Мислим да сам био у праву што сам се противио косовском рату. То је био назадан одговор истинском међународном проблему: како очувати мултиетничке, мултирелигијске државе на разложно цивилизован начин. Од 1999, косовски Албанци одбацују српске понуде аутономије будући да су били уверени да имају америчку подршку за независност.

Западне земље морају озбиљније размотрити колико би далеко требало да иду са наметањем свог програма људских права државама које имају и снагу и вољу да бране

Ефекат Косово

Пише: Роберт Скиделски
среда, 23 април 2008 23:49

свој територијални интегритет. Под америчким вођством, управо се Запад показао као неспокојна, узмемиравајућа сила у међународним пословима. Кина несумњиво треба да Тибету да већу аутономију ; међутим, да ли прављење светског лидера од Далај Ламе или претња бојкотавањем Олимпијаде у Пекингу представљају најбољи начин да се постигне боље решење за Тибетанце, или да се обезбеди кинеска сарадња у погледу проблема који су далеко важнији од статуса Тибета?

Активисти, страсно заокупљени праведношћу свог циља, неће узети у обзир ова питања. Међутим, светски лидери би требало да их схвате озбиљно.

The Guardian – Лондон , 21. април, 2008.

У сарадњи са Project Syndicate, 2008.